

49039 - KADERİ GEREKÇE GÖSTERİP GÜNAH İŞLEMENİN VEYA FARZLARI TERKETMENİN HÜKMÜ

Soru

Günahkâr kimsenin: "Bu, benim hakkımda takdir olunan Allah Teâlâ'nın kaderidir" diye kaderi gerekçe gösterip günaha düşmesi (günah işlemesi) doğru mudur?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Bazı ihmalkâr günahkârlar, kusur ve hatalarına, bunları kendilerine takdir edenin Allah Teâlâ olduğunu gerekçe gösterip bunda kınanmamaları gerektiğini söyleyebilirler. Onların bu gerekçesi, hiçbir şekilde kabul edilemez. Şüphe yok ki kadere îmân, günahkâr kimseye, farzları terketmesi veya günahları işlemesi için bir gerekçe vermez. Müslümanlar ve akıl sahibi herkes, bu konuda ittifak etmişlerdir.

Nitekim Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Hiç kimsenin, kaderi gerekçe gösterip günah işleme hakkı yoktur. Müslümanlar ve diğer dînlere mensup kimseler ile akıl sahibi herkes bu konuda ittifak etmişlerdir. Şayet bu gerekçe kabul edilmiş olsaydı, herkesin aklına geleni yapmasına imkân tanınırdı ki, kader gerekçe gösterilip insanların canlarına kıyılır, malları alınır ve yeryüzünde her türlü fesat çıkarılırdı. Oysa kaderi gerekçe gösteren kimseye haksızlık yapılmış olsa ve ona haksızlık eden kimse de bunun kader olduğunu gerekçe olarak gösterse, bunu asla kabul etmez. Aksine o, bu hareketiyle çelişkiye düşer. Sözde çelişkiye düşmek, onun bozuk olduğunu gösterir. Bu sebeple kaderi gerekçe göstermenin bozuk olduğu, normal akıl sahipleri tarafından tartışılmaz temel doğrular olarak bilinen bir husustur." (Mecmû'u'l-Fetâvâ; c: 8, s: 179).

Nitekim günah işlemeye veya Allah Teâlâ'ya itaat olan ibâdetleri terketmeye kaderi gerekçe

göstermenin bozuk olduğuna şeriat ve akıl delâlet etmiştir.Bu şer'î delillerden bazıları şunlardır:

1. Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى نَأْتُوا بِآسِنَا قُلْ
[هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ] سورة الأنعام الآية: ١٤٨

"Müşrikler:Allah dileseydi ne biz,ne de atalarımız (Allah'a) ortak koşar, hiçbir şeyi de haram kılmazdık' diyeceklerdir. Onlardan öncekiler de aynı şekilde (peygamberlerini) yalanladılar ve bunun sonucunda da azabımızı tattılar.(Ey Rasûl! Onlara) De ki:Yanınızda bize (haram kıldığınız hayvanlarla ekinleri,Allah'ın kâfir olmanızı dileyip sizin kâfir olmanıza râzı olduğunu ve küfrü size sevdirdiğini iddiâ ettiğinizi) açıklayacağınız bir bilgi mi var? Siz, (bu dîn hakkında) zandan başka bir şeye uymuyorsunuz ve siz sadece yalan söylüyorsunuz." (En'am Sûresi: 148).

Bu müşrikler, ibâdetinde Allah'a ortak koşmalarına, kaderi gerekçe göstermişlerdir. Şayet onların gerekçeleri kabul ve doğru olsaydı, Allah Teâlâ onlara azabını tattırmazdı. Bu sebeple her kim, işlediği günah ve kusurlara kaderi gerekçe gösterirse, kâfirlerin izlemiş oldukları yolun doğru olduğunu söylemesi ve Allah Teâlâ'ya zulüm nisbet etmesi gerekir ki, Allah Teâlâ bundan münezzehtir.

2. Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا] سورة النساء الآية: ١٦٥

"İnsanların elçilerden sonra Allah'a karşı hiçbir gerekçe (mazeret)leri kalmasın diye (sevabımı) müjdeleyici ve (azabımdan) uyarıcı olmaları için elçiler (gönderdim).Allah (mülkünde) güçlü ve (işleri çekip çevirmede) hikmet sahibidir." (Nisâ Sûresi: 165).

Şayet günah işlemeye kaderi gerekçe göstermek geçerli bir sebep olsaydı, elçiler (peygamberler) göndermekle hucdet/özür kesilmezdi. Aksine elçilerin gönderilmesinin gerçekte hiçbir faydası olmazdı.

3. Allah Teâlâ kuluna emretmiş ve yasaklamış, gücünün yeteceği şeylerle onu sorumlu tutmuştur

(gücünün yettiğinden fazlasını ona yüklememiştir).

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ] سورة التغابن من الآية: ١٦

"(Ey mü'minler!) O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah'tan korkun (Allah'tan korkmada güç ve takatınızı harcayın)." (Teğâbun Sûresi: 16)

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

[لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا] سورة البقرة من الآية: ٢٨٦

"Allah, hiç kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemeyiz. (Herkesin) kazandığı (iyilik) kendi lehine, işlediği (kötülük) ise aleyhinedir!" (Bakara Sûresi: 286).

Şayet kul, bir fiili yapmaya zorlanmış olsaydı, ondan kurtulamayacağı bir şeyle sorumlu tutulmuş olurdu ki bu, bâtil ve geçersizdir. Bunun içindir ki kul, bilmeyerek veya zorlama ile kendisinden bir günah vuku bulmuş ise, kendisine hiçbir günah yazılmaz. Çünkü o, bu konuda mazur görülmüş, bağışlanmıştır. Şayet bu gerekçe doğru olsaydı, zorla yaptırılan (zorlanan) kimse, bilmeyerek yapan kimse ve kasten yapan kimse arasında gerçekte hiçbir fark olmazdı. Normal akıl sahipleri tarafından tartışılmaz temel doğrular olarak bilinmektedir ki bu kimseler arasında apaçık bir fark vardır.

4. Allah Teâlâ'nın kaderi, gizli olan bir sırdır. Takdir olunan şey vukû bulmadan hiç kimse onu bilemez. Kulun yapmakta olduğu şeylerdeki irâdesi ise, fiilinden öncedir. Bu sebeple onun fiili istemesi, Allah Teâlâ'nın kaderine binâ olunmamıştır. (Kader, kendisi tarafından bilinmemektedir.) Dolayısıyla kaderi gerekçe gösteren kimsenin gerekçesi geçersizdir. Zirâ bu, bilmediği bir şeyi iddiâ etmektir ki, gaybı da Allah Teâlâ'dan başka hiç kimse bilemez. Bun için onun gerekçesi kabul edilemez. Çünkü kişinin bilmediği bir şeyi gerekçe gösterme hakkı yoktur.

5. Kaderi gerekçe gösterip günah işlemek, şüphesiz dînî hükümlerin, hesap ve âhiretin, sevap ve azabın ortadan kaldırılması sonucunu doğurur.

6. Şayet kader, günah işleyen kimseler için bir gerekçe olsaydı, cehennemlikler de cehennemi gördükleri, oraya gireceklerini anladıkları, aynı şekilde oraya girdikleri ve orada yerilmeye başladıkları zaman, onlar bunu gerekçe gösterirlerdi. Ama gerçekte onlar, kaderi gerekçe gösteremezler. Aksine onlar, Allah -azze ve celle-'nin de buyurduğu gibi şöyle diyeceklerdir:

[رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِيبُ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ] سورة إبراهيم الآية: ٤٤

"Ey Rabbimiz! Yakın bir süreye kadar bize mühlet ver de senin dâvetine uyalım (sana îmân edelim) ve elçilere (peygamberlere) tâbi olalım (onları tasdik edelim)." (İbrahim Sûresi: 44).

Yine, cehennemlikler şöyle diyeceklerdir:

[رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا] سورة المؤمنون من الآية: ١٠٦

"Ey Rabbimiz! Azgınlığımız (şehevî duygularımız ve hevâmız) bize üstün geldi ve biz, (fillerimizle hidâyetten sapan) sapıklar topluluğu idik." (Mü'minûn Sûresi: 106).

Yine şöyle diyeceklerdir:

[لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ] سورة الملك الآية: ١٠

"(Onlar itiraf ederek şöyle) derler: Şayet kulak vermiş ve aklımızı kullanmış olsaydık, şimdi şu alevli ateşin mahkumları arasında olmazdık!" (Mülk Sûresi: 10).

Yine şöyle diyeceklerdir:

[قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ] سورة المدثر الآية: ٤٣

"Onlar derler ki: Biz, (dünyada) namaz kılanlardan değildir." (Müddessir Sûresi: 43).

Bunun dışında başka şeyler de söylerler.

Şayet kader, günah işleyen kimseler için geçerli bir gerekçe olsaydı, cehennemlikler bunu gerekçe gösterirlerdi. Çünkü onlar, kendilerini cehennem ateşinden kurtaracak birisine en çok ihtiyacı olan kimselerdir.

7.Şayet kader, günah işlemek için bir gerekçe olsaydı,İblis bunu gerekçe gösterirdi.

Nitekim İblis şöyle demişti:

[قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ] سورة الأعراف الآية: ١٦

"İblis dedi ki: Öyle ise beni azdırmama karşılık, yemin ederim ki, ben de onları (insanları) saptırmak için senin dosdoğru yolunun üzerine oturacağım (onları İslâm'dan saptıracağım)." (A'raf Sûresi: 16).

Yine, şayet kader, günah işlemek için bir gerekçe olsaydı, Allah Teâlâ'nın düşmanı Firavun ile O'nun Kelim'i Musa -aleyhisselâm- aynı derecede olurlardı.

8. Kaderin, günah işlemek için bir gerekçe olduğunu iddiâ edenin bu sözünü reddeden ve bu sözün bozuk olduğunu beyan eden hususlardan birisi de şudur:

Şüphe yok ki bizler, insanın kendisine uygun dünyalık işinde, onu elde edinceye kadar çaba harcadığını görmekteyiz.Bir insanın, kaderi gerekçe gösterip dünyalık işlerini düzeltecek şeyleri terkettiğini ve kendisine zarar veren şeyler için çalıştığını göremezsiniz. O halde niçin dünyalık işlerinde kendisine fayda veren şeyi bırakıp, kendisine zarar veren şeye dönmekte, sonra da kaderi gerekçe göstermektedir?

Sana, bunu daha iyi açıklayan başka bir örnek vereyim:

Bir kimse, herhangi bir beldeye yolculuğa çıkmak istese ve o beldeye giden iki yol olsa,bu iki yoldan birisincisi emîn ve güvenilir olsa, ikincisi ise, her tarafı kargaşa, öldürme ve yağmalama ile dolu olsa, bu iki yoldan hangisine girer dersiniz?

Hiç şüphe yok ki o, birinci yola girecektir. Akıl sahibi hiç kimsenin kargaşa ve korku dolu olan yola girmesi ve kaderi gerekçe göstermesi mümkün değildir. O halde bu kimse, âhiret ile ilgili konuda, cennete değil de cehenneme götüren yola niçin girer, sonra da kaderi gerekçe gösterir?

9. Kaderin, günah işlemek için bir gerekçe olduğunu iddiâ eden kimseye -izlediği yola göre- şöyle cevap vermek mümkündür:

Bu kimseye Şu rnekler verilerek Şöyle denilse:

- Evlenmene gerek yok.Eğer Allah Teâlâ senin hakkında evl t takdir etmiŐe, o evl t sana gelecektir. Bunu takdir etmemiŐe asla gelmeyecektir.

- HiÇbir Şey yeme-iŐme. Allah Teâlâ senin hakkında tok kalmayı ve susuz kalmamayı takdir etmiŐe, bu olacaktır. Bunu takdir etmemiŐe, asla olmayacaktır.

- Eğer sana yırtıcı vahŐi hayvan saldırırsa, ondan kaŐma. Allah Teâlâ senin hakkında kurtulmayı takdir etmiŐe, kurtulacaksın. Kurtulmayı takdir etmemiŐe, bu yırtıcı hayvandan kaŐmak, sana asla fayda vermeyecektir.

- Eğer hastalanırsan, ted vi olma.Allah Teâlâ senin hakkında Őif  takdir etmiŐe, Őif  bulacaksın. Őif  takdir etmemiŐe, ted vi olmak, sana asla fayda vermeyecektir.

Bu kimse, söylediğimiz bu sözümüze katılır mı acaba?

Eğer bu sözümüze katılırsa, aklının bozuk olduğunu öęrenmiŐ oluruz.

Yok eğer bu sözümüze aykırı hareket eder ve dediğimizi onaylamazsa, kendisinin söylemiŐ olduğu sözün (iddiâ ettiği Őeyin) bozuk ve gerekŐesinin b til olduğunu öęrenmiŐ oluruz.

10. Kaderin, günah işlemek iÇin bir gerekÇe olduğunu iddiâ eden kimse, bununla kendisini deli ve çocuklara benzetmiŐ olur. Çünkü deli ve çocuklar, dönen sorumlu değillerdir. Yaptıklarından dolayı da cez landırılmazlar. Eğer bu kimse, dünyalık iŐlerde kendisine deli ve çocuklara davranıldığı gibi davranılsa, buna asla r zi olmayacaktır.

11. Kaderin, günah işlemek iÇin bir gerekÇe olduğunu iddiâ eden kimsenin bu b til gerekŐesini kabul edersek, tevbe, istiğfar, cihad, iyiliği emretme ve kötülükten alıkoyma gibi güzel davranıŐlara gerek kalmaz.

12. Eğer kader, hata ve günahlara bir gerekÇe olsaydı, insanların yararına olan Şeyler ortadan kalkar, her tarafa baŐbozukluk ve kargaşa h kim olur, had, tazir ve kisas gibi cezalara gerek kalmazdı. Çünkü kötülük eden kimse, kaderi gerekÇe gösterecektir. Vuku bulan bütün bu olayların,

Allah Teâlâ'nın kaderiyle olduğunu gerekçe gösteripzâlimler ve yol kesenler için caydırıcı cezalar koymaya, onları yargılamak ve cezalandırmak için mahkemeler açmaya ve hâkimler tâyin etmeye hiç gerek kalmadığını iddiâ etmek, akıl sahibinin söyleyeceği bir söz değildir.

13. Kaderin, günah işlemek için bir gerekçe olduğunu iddiâ ederek: "Bizler, cezâlandırılmayız.Çünkü Allah Teâlâ bunu bizlere yazmıştır.Bu sebeple O'nun bizlere yazmış olduğu şeylerle nasıl cezâlandırılabiliriz? diyen kimseye, şöyle cevap verilir:

- Bizler, geçmişte yazılmış olanlarla cezâlandırılmayız.Fakat yaptığımız ve kazandığımız şeylerden dolayı cezâlandırılırız. Bu sebeple bizler, Allah Teâlâ'nın bizim için takdir ettiği veya bizlere yazmış olduğu şeylerle emrolunmadık.Bizler, Allah Teâlâ'nın bizlere emrettiklerini yerine getirmekle emrolunduk. Dolayısıyla bizimle istenen şey (kevnî irâdesi) ile bizden istenen şey (şer'î irâdesi) arasında fark vardır. Allah Teâlâ kevnî irâdesini bizden gizlemiş, bizleri kevnî irâdesine muttali kılmamış, fakat şer'î irâdesini yerine getirmemizi emretmiştir.

Allah Teâlâ'nın o fiilin vukû bulacağını önceden bilmesi, sonra da onu yazmış olmasında bir gerekçe yoktur. Çünkü yarattıklarının ne yaptıklarını bilmesi, O'nun her şeyi kuşatan ilminin gereğidir. Bunda ise herhangi bir cibrîlik (zorlama/mecbur kılma) yoktur. Buna hayatımızdan bir örnek verelim -yine de en güzel misal Allah'ındır:-

Bir öğretmen, öğrencilerden birisini ihmalkâr ve tenbel olduğu için sınıftaki durumunu bildiğinden dolayı bu yıl sınıfta kalacağını bilse, sonra bu öğrenci, öğretmenin önceden bildiği gibi sınıfta kalsa, akıl sahibi birisi: Bu öğrenciyi, sınıfta kalması için onu öğretmen zorladı der mi? Veya bu öğrencinin: Benim sınıfta kalmamın sebebi, bu öğretmenin benim asla sınıfta kalacağımı bildiği içindir, demesi doğru olur mu?

Kısacası, kaderin, günah işlemek veya itaatleri terketmek için bir gerekçe olduğunu iddiâ etmek, dîn, akıl ve pozitif yönlerden bâtil bir gerekçedir.

Belirtilmesi gerekir ki, kaderi gerekçe gösterenlerin pek çoğunun bu gerekçesi, rızâ ve îmândan kaynaklanmamaktadır.Bu, hevâyâ uymaktan ve inattan kaynaklanmaktadır. Bunun içindir ki bazı âlimler böyle kimseler hakkında şöyle demişlerdir:

"Sen, itaatte kaderîsin (Allah'a itaatte bulunursa, bunu kendi nefesine nisbet eder, Allah Teâlâ'nın bunu kendisi için takdir ettiğini inkâr eder), gûnahta cebrîsin (gûnah işlediği zaman kaderi gerekçe gösterir), hevâ ve hevesine hangi mezhep uygun gelirse, o mezhebe uyarsın." (Mecmu'û'l-Fetâvâ; c: 8, s: 107).

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- kaderi gerekçe gösterenler hakkında şöyle demiştir:

"Bu topluluk, bu inanç üzere ısrar ederlerse, yahudî ve hıristiyanlardan daha kâfir olurlar." (Mecmu'û'l-Fetâvâ; c: 8, s: 262).

Buna göre bir kul, kusur ve gûnahlarına kaderi gerekçe gösteremez. Fakat fakirlik, hastalık, yakınıni kaybetme, mahsülün yok olması, malını kaybetme ve bilmeden (hata ederek) öldürme gibi insanın başına gelen belâ ve musibetler anında kaderi gerekçe göstermek mümkündür. Bu ise Allah Teâlâ'ya Rab olarak râzı olmanın kemâlindedir. Bu sebeple kaderi gerekçe göstermek, ancak belâ ve musibetler üzerine olur, hata ve kusurlar üzerine olmaz. Bundan dolayı cennetlik kimse, hata ve kusurlara istiğfar eder, belâ ve musibetlere ise sabreder.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ] سورة غافر الآية: ٥٥

"(Ey Rasûl! Müşriklerin eziyetlerine) sabret. Çünkü Allah'ın va'di haktır. Gûnahının bağışlanmasını iste. Akşam-sabah Rabbine hamdederek onu tesbih et (her türlü noksan sıfatlardan tenzih et)." (Ğâfir/Mü'min Sûresi: 55).

Cehennemlik ise, belâ ve musibetlere sabırsızlık gösterir. Hata ve kusurlarına kaderi gerekçe gösterir.

Bu konuyu şu örnekle daha güzel bir şekilde açıklayalım:

Bir kimse, otomobiliyle aşırı sürat yapar, gerekli emniyeti temin eden sebepleri ihmâl eder de trafik kazasına sebep olursa, bu fiilinden dolayı yerilip hesaba çekilince kaderi gerekçe gösterse, bu

gerekçesi kabul edilemez. Diğer taraftan başka bir kimse, otomobilini durdurmuş ve hareket ettirmemiş bir halde iken birisi gelip ona çarptığında başka bir kimse gelip onu kınasa, kendisi de kaderi gerekçe gösterse, bu gerekçesi kabul edilir. Ancak otomobilini yanlış durdurarak hata etmiş ise, bu ayrıdır.

Bütün bu anlatılanlardan kastedilen; kulun, kendi filii ve onun hür irâdesi ile olan şeyde, kaderi gerekçe göstermesi doğru olmaz. Kulun, irâdesi dışında olan şeyde kaderi gerekçe göstermesi doğrudur.

Bunun içindir ki Âdem -aleyhisselâm- ile Musa -aleyhisselâm- birbirlerine gerekçe göstermişlerdir. Nitekim onların birbirlerine gerekçe göstermeleri hakkında Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

اِحْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ لَهُ مُوسَى: أَنْتَ آدَمُ الَّذِي أَخْرَجْتِكَ خَطِيئَتِكَ مِنَ الْجَنَّةِ. فَقَالَ لَهُ آدَمُ: أَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ [بِرِسَالَتِهِ وَبِكَلَامِهِ، ثُمَّ تَلَوْنِي عَلَى أَمْرِ قُدْرٍ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُخْلَقَ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى مَرَّتَيْنِ] متفق عليه

"Âdem ve Musa birbirlerine huccet ikâme ettiler (delil gösterdiler). Musa, Âdem'e şöyle dedi:

- Sen, günahı kendisini cennetten çıkararak Âdem'sin.

Bunun üzerine Âdem ona şöyle dedi:

- Sen, Allah'ın, risâletler verdiği ve kendisiyle konuşmakla şereflendirip seçtiği Musa'sın. Sonra ben, yaratılmadan önce benim hakkımda takdir olunan şeyden dolayı beni kınıyorsun.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- Âdem, huccet ikâme etmede (gerekçe göstermede) Musa'ya iki defa gâlip geldi." (Buhârî; hadis no:3157-6961. Müslim; hadis no: 2652).

Hadisi iyice düşünmeyen kimsenin sandığı gibi, Âdem -aleyhisselâm-, işlediği günaha kaderi gerekçe göstermemiştir. Musa -aleyhisselâm- da işlediği günahından dolayı Âdem -aleyhisselâm-'ı kınamamıştır. Çünkü Musa -aleyhisselâm-, Âdem -aleyhisselâm-'ın Allah Teâlâ'dan bağışlanma dileyip tevbe ettiğini, Rabbinin onu seçtiğini, onun tevbesini kabul edip bağışladığını ve onu doğru

yola ilettiğini bilmektedir. Çünkü günahına tevbe eden, hiç günah işlemeyen gibidir.

Şayet Musa -aleyhisselâm-, Âdem -aleyhisselâm-'ı işlediği günahtan dolayı kınamış olsaydı, Âdem -aleyhisselâm- ona şöyle cevap verirdi:

- Şüphesiz ben, günah işledim ve tevbe ettim. Allah da tevbemi kabul edip beni bağışladı.

Ayrıca Âdem -aleyhisselâm- da Musa -aleyhisselâm-'a şöyle demesi gerekirdi:

- Ey Musa! Sen de suçsuz bir cana kıydın ve Tevrât levhalarını yere attın ...vs.

Musa -aleyhisselâm- belâ ve musibeti gerekçe göstermiş, Âdem -aleyhisselâm- ise kaderi gerekçe göstererek ona gâlip gelmiştir. (Bkz: Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye'nin; "Kaderi Gerekçe Göstermek"; s: 18-22).

"Takdir olunan belâ ve musibetlere tam teslimiyet göstermek gerekir. Çünkü tam teslimiyet, Allah Teâlâ'yı Rab olarak kabul etmenin kemâlindedir. Günahlara gelince, hiç kimsenin günah işleme hakkı yoktur. Günah işlediği zaman ise bağışlanma dilemesi ve tevbe etmesi gerekir. İnsan, hata ve kusurlara tevbe eder, belâ ve musibetlere ise sabreder." (Tahâviye Akîdesi Şerhi; s: 147).

Uyarı:

Bazı âlimler, kaderi gerekçe göstermenin câiz olduğu kimselerden birisi de, günahtan tevbe eden kimse olduğunu belirtmişlerdir. Eğer birisi kendisini kınasa, bu kimsenin kaderi gerekçe göstermesi câizdir.

Eğer tevbe edenlerden birisine: Niçin şöyle şöyle yapmadın? denilse, sonra o da: Bu Allah Teâlâ'nın kaza ve kaderi ile oldu. Ben tevbe edip Allah'tan bağışlanma diledim, dese, bu gerekçe kendisinden kabul edilir. Çünkü günah, onun için bir belâ ve musibet hâline gelmiştir. Zirâ o, kusur ve ihmaline, kaderi gerekçe göstermemiştir. Aksine başına gelmiş olan belâ ve musibet sayılan Allah'a isyanı gerekçe göstermiştir. Şüphe yok ki günah, belâ ve musibetlerdendir. Ayrıca buradaki gerekçe gösterme olayı, fiil vukû bulduktan ve sona erdikten, yapan kimse de itiraf edip günahını kabul ettikten sonra olmuştur. Bu sebeple hiç kimse, tevbe eden kimseyi günahından dolayı

kınayamaz.Burada itibar edilen şey, kâmil olan sondur, yoksa eksik olan başlangıç değildir.

Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.

Geniş bilgi için bkz: Hâfız el-Hakemî'nin: "A'lâmu's-Sunneti'l-Menşûra"; s: 147.

Dr. Abdurrahman el-Mahmud'un: "Kur'an ve Sünnet Işığında Kaza ve Kader".

Muhammed el-Hamed'in: "Kaza ve Kadere İmân".

Değerli âlim Süleyman el-Huraşî'nin, bu iki kitaptan ehl-i sünnet itikadını özetlediği kitabı:"Ehl-i Sünnet Terâzisinde Turkî el-Hamed'in Konumu".